

SPORAZUMI JAVNOG TUŽIOCA I OKRIVLJENOG I NOVI ZKP RS

Dr Stanko Bejatović

1. Sporazumi javnog tužioca i okrivljenog i proces reforme krivičnog procesnog zakonodavstva Srbije

Jedna od prepoznatljivijih osobenosti krivičnog procesnog zakonodavstva Srbije u poslednjih desetak godina je izuzetno intezivan rad na njegovoj reformi. Kao rezultat takvog njegovog obeležja dobili smo još jednom, po treći put, novi ZKP 2011. godine ("Sl. glasnik RS", br. 72/2011 i 111/2011). Usvajanju sva tri zakonska teksta u poslednjih desetak godina i njihovih skoro godišnjih (a ponekada i češćih) izmena i dopuna u ovom vremenskom intervalu prethodio je kraći ili duži vremenski period traženja rešenja kojima se prema stavu zakonodavaca i zakonopisaca treba da ostvare ciljevi reforme, a među njima je ključni, bez obzira o kojem zakonskom tekstu je reč, stvaranje normativne osnove za efikasniji krivični postupak, i to pre svega ne samo ozakonjenjem već i stalnim širenjem polja primene pojednostavljenih formi postupanja u krivičnim stvarima. Naime, polazeći od činjenice neefikasnosti krivičnog postupka u našoj državi, a što je slučaj sa ne malim brojem drugih država, poslednjih nekoliko decenija vrše se ne male intervencije u krivičnom procesnom zakonodavstvu uopšte i po pitanju pojednostavljenih formi postupanja kao izuzetno uspešnim instrumentima normativne osnove efikasnosti krivičnog postupka. Njihov zajednički imenitelj je stvaranje normativne osnove za što efikasniji krivični postupak putem normiranja pojednostavljenih formi postupanja u slučajevima kada to konkretna krivična stvar opravdava obzirom na težinu krivičnog dela, obim dokaznog materijala i držanje lica kome se to krivično delo stavlja na teret. Osnov opravdanosti ovakvog jednog normiranja leži u nespornoj činjenici da je, i pored toga što su glavni uzroci nedovoljne efikasnosti krivičnog postupka izvan krivičnog procesnog zakonodavstva, i normativna osnova jedan od veoma važnih faktora efikasnosti kri-

vičnog postupka posmatrano uopšte. Upravo imajući u vidu ovo, jedno od važnijih obeležja savremenog krivičnog procesnog zakonodavstva uopšte je i istovremeno - paralelno postojanje jedne opšte - redovne forme krivičnog postupka i sve veća pojava jednostavnijih formi postupanja u krivičnim stvarima. Uz izneseno, opravdanost ovakvog jednog paralelnog egzistiranja više vrsta krivičnih postupaka svoju podlogu nalazi i u heterogenoj strukturi kriminaliteta, odnosno heterogenoj strukturi krivičnih dela i njihovih izvršilaca. Postupak koji je podesan za jednu vrstu krivičnih dela i njihovih izvršilaca ne mora, i po pravilu nije podesan i racionalan za drugu vrstu. Zatim, uniformisani krivični postupak nije u skladu ni sa relevantnim međunarodnim dokumentima koja garantuju pravo na suđenje u razumnom roku. Odnosno, nije u skladu ni sa interesom okrivljenog koji ima pravo na efikasan postupak niti sa opštim interesom društva kao celine budući da je njegov cilj efikasna borba protiv kriminaliteta. U kontekstu ovog i na ovome mestu treba podsetiti na Beccaria koji je ukazivao na nužnost brzog suđenja, jer prema njemu, i ne samo njemu, samo hitna kazna koja stigne počinoca pravedna je i korisna, dok je još u *Starom zavetu Biblije* zapisano: "Kada nema brze osude za zlo delo ljudsko srce sklonije je činiti zlo". Imajući u vidu sve ovo, u savremenom uporednom krivičnom procesnom zakonodavstvu mogućnosti za povećanje efikasnosti krivičnog postupka, posmatrano sa normativnog aspekta, traže se i u uvođenju posebnih, skraćениh, pojednostavljenih formi postupanja za određene kategorije krivičnih dela i njihovih izvršilaca. Sa sigurnošću se danas može konstatovati da pojednostavljene - uprošćene forme postupanja u krivičnim stvarima su jedan od izuzetno važnih instrumenata efikasnosti krivičnog postupka. Kao takve namenjene su, po pravilu, suđenju za jednostavnije krivične slučajeve (lakša i srednja krivična dela). Ako se ovome doda i činjenica da upravo ova

